

Koliko pameti toliko para

Dok društveni sektor radnicima uručuje otkaze kao tehnološkom višku, u SP „Braća Karić“ — Zavodu za ekonomske ekspertize i razvoj male privrede nude posao neograničenom broju ljudi od ideja i znanja, a u pogledu primanja kažu „odredite platu sami“

Beograd — Sećate se: tumačeći, svojevremeno, vazda uzlaznu liniju svoje firme, jedan od braće Karić — Bogoljub — obrazložio ju je sledećom formulom: „Uspeli smo jer smo radili sve drugačije od jugoslovenskih propisa i prakse“. Pa, ako danas, prosečno upućenom čitaocu ovaj privredni slalom u lečenju ekonomske nelogičnosti i ne zazvuči previše jeretički, u vreme kada je izgovoren — 1987. godine — bio je blizu bogohuljenju.

Dakle, ako više i nema čuđenja, ostala su, ipak, čuda. Jedno od njih svakako je i odziv na poziv sistema „Braća Karić“, upućen ovih dana, preko sredstava informisanja — ekspertima iz raznih oblasti — da se jednostavno jave SP „Braća Karić“ — Zavodu za ekonomske ekspertize i razvoj male privrede, kako bi se dogovorili o budućoj saradnji.

Razgovor — oči u oči

Šta je tu zapravo čudno? U vreme kada stotine, čak hiljade radnika dobija rešenje da su tehnološki

višak, širom naše zemlje, Karići traže nove radnike. Za svega desetak dana, „Braća Karić“ javilo se čak 2.500 stručnjaka. Ustvrdili su pritom da su eksperti u oblasti proizvodnje, agrara, građevinarstva, turizma, trgovine, bankarstva i finansija, marketinga, inženjeringa, organizacije, informatike, poslova zajedničkog ulaganja. Upravo za oblasti oglašene u pozivu. Ali, i druge. Oni će pomoći da se razvoju SP „Braća Karić“ ali i drugim društvenim i privatnim preduzećima pružaju vrhunske usluge 24 časa dnevno.

U budućem odabiru, ko će „zaigrati“ pitamo dr Milana Mitrovića direktora za organizaciju i razvoj SP „Braća Karić“ iz pomenutog Zavoda, zaduženog, ovoga puta, za prve kontakte sa kandidatima.

Pamet, dobra ideja, referencе siguran nastup, mladost, ali i iskustvo, kaže dr Mitrović. Već prvih dana, tek što je poziv objavljen, obratilo nam se 400 Beogradana. Telefoni nismo objavili, želeli smo lični kontakt, objašnjava Mitrović, a zatim dodaje:

— Potreba za ovakvim institutom postojala je i ranije. Centar za razvoj male privrede — posebno preduzeće unutar sistema „Braća Karić“ — sa sedištem u Peći i predstavništvom u Beogradu, već po definiciji projekta razvoja, trebalo je da preraste u institut. Zbog nedostatka kadrova ovaj posao je odlagan. U međuvremenu, saradivalo se sa stotinak naučnih radnika iz cele zemlje. Udruživanjem Zavoda za ekonomske ekspertize u sistem „Braća Karić“ urađeno je pola posla. Druga polovina okončaće se kada se tim već postojećih stručnjaka iz Zavoda kompletira novim ljudima — ekspertima za razne oblasti. I, dok je dosadašnja praksa pomenutog instituta bila da mu „mušterije“ dolaze na noge, novi „gazda“ najavio je odmah i nov način poslovanja.

Korisnici usluga neće čekati. Ići će im se u susret. Ili, kako kaže Mitrović, na noge „pacijentu“. Termin nije slučaj, kažu u Institutu, jer veliki je broj organizacija koje boluju, koje treba ozdraviti. Za to su, naravno, potrebni stručnjaci. Poziv upućen ekspertima samo je

jedan od načina da se do vrhunskih stručnjaka dođe.

— Smatrali smo da poziv treba da bude jednostavan, kaže Mitrović. Uostalom, i to je jedna osobina kojom se naš sistem predstavlja. Pored naznačenih oblasti za koje su nam neophodni eksperti napisali smo i: „Vaše lične dohotke odredite sami. Sa nama u bolji život“. Obaveza je da prilože dve kucane strane sa kojih želimo da pročitamo predlog, ideju, program. Ako se neko i javio telefonom — da zakaže sastanak — pa kojim slučajem upitao „Šta Kariće interesuje?“, sam je sebe eliminisao. Jer, trebaju nam ljudi od inicijative, oni koji predlažu, a ne koji pitaju. Čak i izvan ponuđenih oblasti.

Svaka ideja i program imaju svoju novčanu protivvrednost, a kolika je, zavisiće i od sopstvenog načina predstavljanja. Drugim rečima, svako sam sebi određuje cenu. To inače, objašnjava Mitrović, i nije tako teško. Realizovanje znanja u tržišnim uslovima sasvim je lako. Da li je bilo neumesnih predloga za lični dohodak? Do sada

NEMA TU NIKAKVOG ČUDA: Iz fabrike „Braća Karić“

nas niko nije iznenadio određujući cenu svoga rada. Kad sami sebe ocenjujemo u stvari, najstroži smo, najrealniji.

Stidljivi naučni radnici

Polovina od ukupno 2.500 prijavljenih su iz Srbije, ali ne mali broj zainteresovanih je i iz drugih krajeva zemlje — od Makedonije do Slovenije. Pojedinci se javljaju iz Austrije, Švajcarske, Nemačke, Malte, Kenije, ČSSR, SSSR, Libije...

● Ko su zapravo kandidati?

— Ljudi koji u ovom pozivu vide šansu da se afirmišu, da plasiraju svoje znanje, prigušeno u njihovim sredinama, iskustvo. Ljudi od pameti, ne samo od diplome, i zvanja, objašnjava Mitrović. Mi zapravo i nismo tražili ni doktore nauka, ni isključivo one sa diplo-

mom, već — eksperte. Ukoliko su stvarno takvi, onda ne da nam neće biti dovoljno 2.500, sada već prijavljenih, već ni pet hiljada novih.

Sa ovim kadrom očekujemo da stvorimo stručni potencijal instituta za razvoj malih i srednjih preduzeća i privatnog preduzetništva. Bio bi to jugoslovenski, evropski institut — po korisnosti i potencijalu. Ustanova, koju stranci, kada dođu da pregovaraju npr. o zajedničkim ulaganjima, nikako ne bi mogli da zaobiđu.

Kada su u pitanju novi stručnjaci moguće su različite forme poslovne saradnje. Od stalnog radnog odnosa, angažovanja na određenom projektu, konsaltingu, do spoljne saradnje. Za sada, najveće interesovanje vlada za oblast proizvodnje što i nije čudno, kada se zna da je gotovo polovina proiz-

vodnog potencijala u zemlji — industrija. Veliko zanimanje vlada i za turizam, građevinarstvo, agrar... Javljaju se i vlasnici privatnih firmi.

● Može li se kod Karića preko veze?

— Da bi se dobio posao popunjavanja se upitnik. A veza ne postoji, tvrdi Mitrović. Nije ni potrebna. Inače vraća se kao bumerang. Mogu se zaposliti i rodaci, ako znaju i hoće dobro da rade. Tu nema barijere, ogorčenja... Šansa je pružena i onima sa velikim iskustvom, ali i mladima. Pre svega njima. Jer, kaže Mitrović, oni su po pravilu, puni energije, nisu opterećeni dosadašnjim sistemom, ubedljiviji su. Među kandidatima za sada je 42 doktora nauka i 36 magistara. Gotovo sa snobizmom, kaže Mitrović, javilo se i nekolicina eminentnih naučnih radnika. Školovani u nekim drugim vremenima, kada se na privatni kapital gledalo kao na nešto van sistema, gotovo stidljivo nude svoje znanje i usluge. Što se Karića tiče, i pored uvažavanja njihovog visokog rejtinga, u svetu nauke, svrstavaju ih pod iste kriterije sa ostalima. Vrednost, očigledno, neprestano treba dokazivati.

Nema neradnika

Po svojoj prilici nova ekipa Zavoda, koja će biti svrstana u 10 centara — za strategijska istraživanja privrednog razvoja, za projektni inženjering, konsalting, marketing, za obrazovanje i poslovnu školu „Braća Karić“, izdavačko-propagandno i poslovno-informativnu delatnost, informatiku,

zajednička ulaganja i inovacije — biće izuzetno mlada. Čak dve trećine do sada prijavljenih nema više od 40 godina. To naravno ne znači da posao neće dobiti i određeni broj „mladih“, sposobnih pensionera.

— Šta, međutim, ako se i pored prve povoljne slike o nečijem znanju, sigurnom nastupu u izboru ipak omane?

— U sistemu „Braća Karić“ niko, ko radnu obavezu valjano ne ispunjava dva-tri meseca, nema šansu da ostane. Tržišna ekonomija ne trpi socijalu — milosrđe prema nesposobnima. A ako se i pored svih prethodnih provera provuče i neko ko nije stručan, taj će vrlo brzo, afirmaciju morati da potraži na nekom drugom mestu.

Smatramo, međutim, da svi ljudi imaju u sebi, bar prikriveni potencijal, koji dobrim treningom i organizacijom posla treba samo aktivirati. Nema ljudi koji ne žele da rade, već samo onih koji su loše organizovani, ili su na pogrešnom radnom mestu. A ako su rezultati negativni — krivo je isključivo rukovodstvo. Što se uspeha tiče za služni su i radnici i rukovodioci — zajedno. Inače, veli Mitrović, u sistemu „Braća Karić“ rukovodioci su zapravo nešto drugo. Ne postoje u onom, uobičajenom, klasičnom smislu te reči, već su to istinski menadžeri.

Kako će se nagrađivati rad? E, to je već poslovna tajna. Ako mislite na visinu ličnog dohotka, plate su kod nas po nekoliko puta više nego u društvenom sektoru.

A. ČUBRILO KOSOVAC